

Lausunto
OPH-1602-2018

4.10.2018

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo@minedu.fi, saara.luukkonen@minedu.fi

Lausuntopyyntöne 2.7.2018, OKM/34/010/2018

Täydennys 20.8.2018 päivättyyn lausuntoomme luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Täydennämme 20.8.2018 päivättyä Opetushallituksen lausuntoa seuraavasti:

Opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttaminen

3 §. Oppijanumero ja oppijanumerorekisteri.

HE luonnoksen mukaan säännöksen 3 momenttia muutettaisiin vastaamaan paremmin tietosuojasetuksen vaatimuksia henkilötietojen käytöstä. Säännöstä muutettaisiin niin, että oppijanumerorekisteriin tallennettaisiin oppijanumeron, henkilön nimen sekä henkilötunnuksen lisäksi muita yksilöimiseksi välttämättömiä tietoja.

Muutosesitys:

3 § 3 momentti:

Oppijanumeroista muodostuu oppijanumerorekisteri. Oppijanumerorekisteriin tallennetaan lisäksi henkilön nimi, **sekä** henkilötunnus tai muita yksilöimiseksi välttämättömiä tietoja, **kansalaisuus, sukupuoli, äidinkieli ja tarpeelliset yhteystiedot**. Oppijanumerorekisterin rekisterinpitäjä on Opetushallitus. **Oppijanumerorekisteriin merkityn henkilön tietoja saadaan Väestörekisterikeskustelta**. Oppijanumero voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla. Oppijanumerorekisteriin tallennettavat tiedot säilytetään pysyvästi.

Perustelu:

Oppijanumerorekisteriin tulisi keskitetysti tallentaa rekisteröityä koskevat perustiedot huolimatta siitä, missä yksittäisessä valtakunnallisessa opinto- tai tutkintorekisterissä tai tietovarannossa muut tiedot ovat tallennettuna.

Koska kaikki rekisteriin merkityt rekisteröidyt eivät ole yksilöitävissä henkilötunnuksen perusteella, oppijanumerorekisteriin tulisi kerätä myös tiedot rekisteröityjen kansalaisuudesta, sukupuolesta ja äidinkielestä. Näitä tietoja käytetään yleisesti myös tietojen tutkimus- ja tilastointitarpeissa analysoinnin pohjana. Rekisteröityjen yhteystiedot tulee tallentaa, jotta tarvittaessa rekisteröityjä voidaan tietosuoja-asetuksen mukaisesti informoida mahdollisista tietosuojaan ja -turvaan kohdistuneista loukkauksista. Listaamalla rekisteröidystä kerättävät perustiedot pystytään varmistumaan siitä, että tietojärjestelmän vakiintunut tietorakenne perustuu laissa yksilöityihin tietoihin. Käytännössä tämä vastaisi OPH:n ylläpitämän tietojärjestelmän kokonaisarkkitehtuurin nykyistä rakennetta.

Kun tietojen käsittelystä ja tietosisällöstä olisi yksityiskohtaisesti säädetty laissa, tietojen käsittelyn oikeusperusteena on aina tietosuoja-asetuksen 6 artikla 1 kohta c. Jos tietosisältöä ei ole tarkasti määritelty, saatetaan ajautua tilanteeseen, jossa henkilön yksilöimiseksi välttämättömän tiedon kerääminen jouduttaisiin perustelemaan tietosuoja-asetuksen 6 artikla 1 kohdan e yleistä etua/julkisen vallan käyttämistä koskevan oikeusperusteen nojalla.

Lainkohtaan tulisi kirjata, että oppijanumerorekisteriin tallennettavat henkilön tiedot saadaan suoraan Väestörekisterikeskukselta. Tällöin myös kansalaisuutta, sukupuolta ja äidinkieltä koskevat tiedot saadaan Väestörekisterikeskukselta. Näin pystytään varmistumaan oppijanumerorekisterin tietosisällön ajantasaisuudesta. Samalla tulee otetuksi huomioon tiedonhallintalakiuonnoksen tiedonhallintamallia koskevaan 10 §:n mukainen tavoite siitä, että muiden tiedonhallintayksiköiden olennaisia tietovarantoja hyödynnetään tietoaineistoja muodostettaessa. Masterdata kerätään ja sijaitsee Väestörekisterikeskuksen tietovarannossa, josta tieto päivittyy oppijanumerorekisteriin. Käytännössä muutos vastaisi sisällöltään Väestörekisterikeskuksen ja OPH:n kesken noudatettavaa nykyistä toimintamallia.

22 § Opiskelijavalintarekisterin tietojen säilytysaika

Voimassaolevan lain mukaan opiskelijavalintarekisterin tiedot säilytetään viisi vuotta opiskelijavalintapäätöksen tekemisestä lukien. Korkeakoulujen hakurekisteriin sisältyvät opiskelupaikan vastaanottamista koskevat tiedot säilytetään kuitenkin pysyvästi.

Muutosesitys:

22 §:

Opiskelijavalintarekisterin tiedot säilytetään pysyvästi.

Perustelu: Opiskelijavalintarekisteriin merkittäviin tietoihin kohdistuu erityisiä tieteelliseen ja historialliseen tutkimukseen sekä tilastointiin liittyviä intressejä, jotka puoltavat tietojen pysyvää säilyttämistä.

Käytännössä on jopa mahdotonta tai ainakin teknisesti hankalaa säilyttää vain opiskelupaikan vastaanottamista koskeva tieto ilman muita hakemukseen tai hakijaan liittyviä tietoja. Tiedon eheyden vaatimus ei tue sitä, että vain osa rekisterin tiedoista säilytetään pysyvästi.

Lisäksi arkistolaitos on määrännyt arkistolain (831/1994) nojalla oppilas-, opiskelija- ja tutkintotietojen sähköisen tietojärjestelmän asiakirjatiedot pysyvästi säilytettäväksi sähköisessä muodossa 4.10.2016 antamallaan päätöksellä.

Käytännössä muutos vastaisi sisällöltään nykyistä toimintamallia.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttaminen

109 § Tietojensaantioikeus opiskelijaa koskevissa asioissa

HE luonnoksen mukaan säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 6 momentiksi lisättäisiin sen työpaikan työnantajan edustajalle, jonka työpaikalla järjestetään tässä laissa tarkoitettua koulutusta käytännön työtehtävien yhteydessä taikka jonka työpaikalla osoitetaan tässä laissa tarkoitetulla tavalla osaamista tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa, salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tieto työpaikalla osaamista hankkivan tai osoittavan opiskelijan henkilökohtaisesta osaamisen kehittämissuunnitelmasta.

Opetushallituksen huomio:

Julkisuuslain 29 §:n mukaan viranomainen voi avata toiselle viranomaiselle teknisen käyttöyhteyden henkilörekisterinsä tietoihin, jotka toisen viranomaisen on laissa erikseen säädetyn velvollisuuden mukaan otettava päätöksenteossa huomioon. Jos henkilötiedot on säädetty salassa pidettäväksi, käyttöyhteyden avulla saa hakea tietoja vain henkilöistä, jotka ovat antaneet siihen suostumuksensa, jollei salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta erikseen nimenomaisesti säädetä toisin.

Esimerkiksi erityisen tuen tarvetta koskevat tieto (kyllä/ei, *) on Opetushallituksen näkemyksen mukaan julkisuuslain 24 §:n 30 kohdan mukaan salassa pidettävää tietoa. Tämä kanta on myös esitetty Opetushallituksen julkaisemassa Julkisuus ja tiedonhallinta opetustoimessa -oppaassa (Oppaat ja käsikirjat 2018:5a) sivuilla 19-20 Näin ollen tietoa ei olisi julkisuuslain mukaan mahdollista luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla sellaiselle taholle, joka ei ole viranomainen.

Oikeustulkirekisteristä annetun lain (1590/2015) annetun lain muuttaminen

8 § Oikeustulkirekisteriin merkittävät tiedot

Muutosesitys:

8 § 1 momentti:

Oikeustulkirekisteriin merkitään tulkin nimi, **oppijanumero**, henkilötunnus ja osoite sekä tiedot rekisteriin merkitsemisen edellytyksenä olevasta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tutkinnosta tai opinnoista sekä oikeustulkaustaidon ylläpitämisestä. Osoitetietojen lisäksi oikeustulkirekisteriin voidaan tulkin pyynnöstä merkitä sähköpostiosoite, puhelinnumero ja muu yhteystieto.

Perustelu: Opetushallitus ylläpitää oikeustulkirekisteriä, joka on osa OPH:n ylläpitämää rekisterikokonaisuutta. Rekisteröidyn tunnistaminen rekisterikokonaisuudessa perustuu oppijanumeroon, joten oppijanumero tulisi sisällyttää oikeustulkirekisteriin merkittävien tietojen joukkoon. Käytännössä tämä vastaisi OPH:n ylläpitämän tietojärjestelmän kokonaisarkkitehtuurin nykyistä rakennetta.

Matti Lantinen
Johtaja

Riikka Korvenoja
Lakimies

TIEDOKSI

OPH/Olli-Pekka Heinonen

OPH/Markku Kokkonen, Anne Liimatainen

OPH/Sanna Haanpää, Joonas Mäkinen

OPH/Paula Borkowski, Ulla Kauppi, Minna Parviainen

OPH/Erja Nokkanen, Katarina Repo, Outi Kivipelto